

KALAUZ

A SIKETNÉMÁK OKTATÁSA ÉS NEVELÉSE TERÉN. HAVI FOLYÓIRAT.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó végén.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre .... 2 fnt 50 kr.	Scherer István	Soronkint..... 15 kr
Egyes szám ára:.. 25 kr.	Budapest. I. Pálya-utca 3.	Bélyegilleték 30 kr.

PARTALOM: Díszvizsga, zárvizsga? —r. —n. — Olvasmány tárgyalás a III. osztályban. — Milleniumi gyűlésünk ügyéhez. — Egyesületi ügyek. — A siketnémák bálja. Külföldi szemle. — Vegyesek.

Díszvizsga, zárvizsga?

A kartársak figyelmét bizonyára nem kerülte ki az az eszmecsere, melyet a népiskolai tanítók az évváró vizsgák tartása tárgyában folytattak. A vitatkozók két pártra szakadtak. Egyik párt általában eltörülendőnek tartotta a vizsgákat, a másik ünnepélyes évváró vizsgát akart tartani, a melyen a jobb és ügyesebb növendékek szerepeljenek stb. A vita vége az lett, hogy maradt minden a régiben.

Cikkem megírását nem az elemi tanítók vitatkozása tette időszerűvé, hanem az a körülmény, hogy egyik nagy intézetünk már néhány éve nem tartja meg az előbb szokásos évváró vizsgáit, a mi eleinte igen feltűnt nekem s csak alkalomra vártam, hogy oka után tudakozódjam.

Az alkalom megjött s én nem mulasztottam el, hogy azt meg ne ragadjam.

Felvilágosítást illető kérdésekre azt a választ nyertem, hogy egy nyilvános intézet, mely minden órában nyitva áll mindenkinek, mindig vizsgázik s az az intézet, melyet minden perczen meglátogathat bárki, mindig vizsgára készül. Ujabbi vizsgára tehát szükség nincs, az csak a gyermekek és tanító czéltalan megterhelése.

Végig futottam emlékezetben az eddigi működésem alatt végig hallgatott vizsgákon. Kerestem csak egy momentumot, a mely az ellenmondáshoz tárgyul szolgálhatott volna s őszintén be kell vallanom: nem találtam.

Nem lesz érdektelen, ha a multakban kalandozásom alatt felébredt gondolatokat leírom.

Jól emlékezem, hogy különösnek találtam mindig a vizsgákat megelőző cziczomázását az intézetnek. Hiszen jól tudtam én s tudom most is, hogy az épületek külső tatarozásának legkedvezőbb időszak a május és június, de azt sehogy sem tudtam megérteni, hogy a tantermeket miért kellett ekkor újra meszelni, holott erre a nagy szünidőben elég idő maradt volna s miért kellett nekünk egyik szobából a másikba vándorolni, egymást zavarni heteken át, a mi mellett nyugodt tanításról szó sem lehetett. S miért kellett azt éppen a vizsgák előtt tennünk?

S ugyanekkor izgatott bennünket az a gondolat, hogy itt a vizsga, jön a ministeri biztos s nekünk rövid *negyed óra alatt* kell bemutatnunk ügyességünket, növendékeink előhaladását stb.

Lázás izgatottság vett erőt rajtunk, már a kiken. Rohantunk át az évi tananyagon. Izgatottságunk a növendékekre is átragadt s napról napra azt a meggyőződést meritettük, hogy növendékeink nem tudnak semmit s viszont azok is arra a tapasztalatra jutottak, hogy nem fognak tudni felelni, még akkor sem, ha teljesen ismert dolgokról kérdezzük őket.

Az izgatottságot az intézetben foganatosított tisztogatás idézte elő s a vizsga gondolata táplálta.

Kétségbeesett eszközökhöz nyultunk. Betanítottunk néhány frasist s csak arra ügyeltünk, hogy ezeket alkalmas időben mondassuk el.

S mikor a nagy nap felvirradt?

Az eredmény silány volt, mert a frasisok elmondásához nem maradt idő s a megszabott tárgyba nem illettek. A növendékek feleletei *a valóságot* tüntették fel s ez senkinek sem imponált.

Volt azonban egy kis töredék, a mely sem izgatottságot nem árult el, sem zavarba nem jött, bármely tárgyról kellett is válaszolni. A növendékek nyugodtan álltak, a tanítójuk hamiskásan bókolt s önérzetesen tekintett a biztos és a közönség felé.

Igaz ugyan, hogy ha p. o. a magyarok történetéről

kellett feleltetni, akkor *Árpád* apánk nagyon hamar megismerkedhetett a farkas életrajzi adataival s viszont az *elefánt* is igen könnyen átváltozott *luddá*, de ezt a vizsga zavaraiiban ki vette volna észre s ha észre vette, a kiszabott $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{2}$ óra hamar lejárt s a növendékek helyes feleletei feledtették a tárgytól eltérést.

Az átváltozás titkát csak azok nem tudták, a kik az *eredményt* beigazolni hivatottak voltak, a többieknek nem volt hozzászólási joguk.

Ezek a növendékek a *látszatot* tüntették fel s az imponált.

A mi kezdetben egyesek privilegiuma volt, azt később hallgatólag, sőt még később összebeszélés útján mindenki követte.

A záróvizsga így lassanként átváltozott díszvizsgává s a növendékek betanult kérdésekre mondták el a betanult feleleteket.

Sok osztályban ezek a kérdések és feleletek képezték az utolsó hónap majdnem egyedüli feladatát s mert a külvilág előtt csak ennyivel kellett tündökölni, elképzelhető hogy évközben milyen szorgalommal tanított az, a kinek a lelkiismeret esetleg tág köntöse szolgált takaróul.

Az önérzetesek sokszor fellázadtak arra a gondolatra, hogy az így bemutatott eredmények után ítéltessek még az év működése, de a kényszer előtt meg kellett hajolniok.

Egy episodszerű dologra emlékezem még különösen. Volt közöttünk egy igen ügyes, de igen könnyüvéru fiú, a kinek kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy tanulmányozzon s a ki még akkor is irtózott a könyvtől, a mikor a szakvizsgájára kellett készülnie.

Egy megemlítésre méltó tulajdonsága volt. Különb phonetikus volt, mint bármelyik, a németeket utánzó s a beszédszervek physiologiáját könyv nélkül ismerő szaktekinetly — talán éppen azért, mert nem ismerte a phonetikai és physiologiai munkákat s saját természetes esze után indulva, az érzékeltetésen kívül semmiféle eszközt nem használt — de egyebet azután nem is tudott. Meg voltak neki a sablonos kérdései, a mikre a növendékek a sablonos válaszokat adták. De ha a kérdés szórendjét

valaki megváltoztatta, arra már nem tudtak válaszolni. A kiejtésük azonban tisztább és folyékonyabb volt bármely osztály növendékeinél.

Kartársunk tudott imponáló külsőt is felvenni s a felületes emberek elegáncziájával tanított.

Sem tanítás módját, sem az elért eredményeket nem becsültük nagyra s még is egy nagy napon azt kellett illetékes szájból hallanunk a tanításáról: „No ilyen tanítást még nem láttam.“ Az ilyen megjegyzések csak siettették a vizsgák átalakulását, mondjuk ki őszintén, egyszerű szemfényvesztésre.

Hogy mai nap is így van-e a vizsgákkal, arról nem szólok. A fentebb mondottakkal is csak azt akartam megvilágosítani, hogy az évváró vizsgák nem arra valók, hogy belőlük az év eredményét meg lehessen állapítani; azok, a rövid idő s esetleg más körülmények miatt sohasem helyes tükrei sem az egyén tanítási képességeinek, sem a növendékek által elért eredményeknek.

Hát akkor minek tartjuk meg őket?

Könnyű is, nehéz is reá a válasz. Az állami intézetek a régi szokást tartván meg eddig s a miniszteriumtól függvén az elhatározás, sem kezdeményező, sem elhatározó lépést nem tehettek és tehetnek. A magán intézetek, illetőleg községi iskolák szintén kénytelenek vizsgát tartani, mert a közönség áldozatkészségére szükségük van s ezt a vizsgák alkalmával remélik fokozhatni s mert az államtól segílyt nyervén, szintén az alkalommal számolnak be az évi eredményről.

Ezek a fennforgó okok, a mik az évváró vizsga tartását követelik meg.

Vizsgáljuk őket egyenként.

Hogy az évváró vizsgák alkalmával a tiszta eredményt nem állapíthatja meg senkisé, az kiviláglik:

1. Azon körülményből, hogy 3 óra leforgása alatt, vagy mondjuk 4 óra alatt 6—8—12 osztálynak kell vizsgáznia, jut e szerint egy egy osztályra 40—30—20 percz, a mely időnek egy része az osztályok elvonulása s az újabb osztály felállása által tetemesen megrövidül;

2. Abból, hogy a nagy nyilvánosság elé szánt anyag

előre betanítatják, ez tehát nem az év, hanem az utolsó hét, vagy hónap eredménye.

Azok a jelentések tehát, a miket a miniszterium az ilyen vizsgák alkalmával szerez, a jóakarát szemüvegén át nézve hízogók, vagy elismerók, a rosszakarát világítása mellett pedig korholók, de egyik esetben sem tüntetik fel a tiszta valóságot.

Hogy valamely intézet feladatát elvégzi-e, vagy sem, arról nem évváró vizsgán szerzett benyomások, hanem az év végén 2—3 nap folytán szerzett tapasztalatok alapján lehet meggyőződni.

Az a parancsoló ok tehát, a mely mai nap az évváró vizsgák megtartását követeli, hamis alapokon nyugszik s nem érdemli meg, hogy komoly figyelembe vétessék.

A másik ok, hogy t. i. a közönség áldozatkészségének fokozása végett vizsgával végeztessék be a tanév, már inkább számításba vehető. Való igaz, hogy a fejlődő intézetek reászorulnak erre a reklámra, de csak az első években. Csakhogy más dolog az reklámképpen vizsgázni s más komolyan vizsgázni. A mai vizsgáink csekély kivétellel reklám vizsgák, de nem egészen valódiak, mert a reklámban nem szokás az árnyoldalakat is kitárni, hanem csak a fényes oldalát az éremnek. S ennek jogosultságát készséggel elismerem... de akkor a vizsgát nem is nevezem vizsgának, hanem *évváró ünnepélynek*.

És szerintem ez a helyes.

A közönség igenis lássa eredményeink legjavát. Nem félek én attól, hogy aztán minden gyermektől hasonló szép eredményt követel, mint a minőt a szerereplők felmutatnak. Ezt egyetlen iskolánál — a hol az évváró, vagy egyéb ünnepélyek divatoznak — nem jut eszébe senkinek sem még csak feltételezni sem, nem hogy követelni, mert mindenki hozzá számítja a bemutatott eredménynél a gyermek *egyéni értékét*, a melynek mértéke bizony minden egyesnél más és más.

Azt fogja talán ellenvetni valaki, hogy az ünnepélylyel a szülők nem lesznek megelégedve, mert így nem látják gyermekük előhaladását.

Erre az ellenvetésre csak egy kérdéssel felelek: Meg vannak-e a szülők elégedve a ma szokásos vizsgával?

Azt hiszem a vizsga kevésbé érdekli őket, hisz ezt jó nagy része nem is hallgatja meg, hanem igenis nagy érdekekkel nézik az értesítőben az osztályzatot, mely az évi szorgalom kifejezője. Tudják ők nagyon jól, hogy a vizsga — volt alkalmam sokszor hallani — csak olyan „*vakulj magyar*“.

Az én nézetem — hogy indokolt-e azt a fennebbiek bizonyítják s talán kinek-kinek saját tapasztalata — az, hogy a zárvizsgák elhagyandók s helyükbe az ünnepélyek iktatandók, ott a hol ennek szükségessége fennforog, egyébként pedig üdvözlöm annak az intézetnek tanítói karát s igazgatóját — a melyben a vizsgákat, ha egyelőre csak próbaképen is, beszüntették — észszerű újításukért.

—r. —n.

Olvasmány tárgyalás a III. osztályban.

(Scherer-Berinza olvasókönyv 6-ik olvasmánya.)

Előkészítés.

A tanító óra előtt kiírja azokat a szavakat, a melyeknek jelentését a gyermekek nem ismerik. Ebben az olvasmányban ilyenek a következők lehetnek: dél, étvágy, terít, kioszt, mer, összevág, leszed, illedelmesen, kedvencz, stb.

Mindenek előtt röviden megismerteti ezeket a fogalmakat, a hol lehet — a rövidség kedvéért is — hasonló kifejezéseket használva.

Körülbelül ilyen lehet az eljárás:

dél	= tizenkét óra (Most 12 óra van = most dél van.)
étvágya van	= éhes, (nincs étvágyam = nem vagyok éhes.)
terít	= abroszt, asztalkendőt, kést, villát, kanalat tesz az asztalra,
kioszt	= minden növendéknek ad levest, húst stb. (Ma N. osztja ki a levest.)
mer	= kivesz a tálból.
leszed	= kiviszi a tányért a konyhába, az abroszt a fiókba teszi el.
illedelmesen	= szépen,
kedvencz étel	= A tésztát szeretem. A tészta a kedvencz ételem.

Tárgyalás.

Vegyétek elő a könyveteket!

Keressétek meg a 6-ik olvasmányt!

Hányadik lapon van a 6-ik olvasmány?

Olvasd el az olvasmány czimét!

Mit olvastál el? (Az olvasmány czimét.)

Mi az olvasmány czime? (az ebéd.)

Mikor van az ebéd? (12 óraker.)

Olvasd az első mondatot. (Mi 12 óraker ebédelünk.) Kik ebédelnek 12 óraker? (A növendékek = mi.) Mondd ezt máskép: ebédelünk. (Levest, húst, stb eszünk.) Este is ebédelünk? (Akkor vacsorálunk.) Mikor ebédelsz te? (Én is 12 óraker ebédelek.) Mikor ebédel N? (N. 1 óraker ebédel.)

Olvasd tovább! (Ekkor van dél.) Mikor van dél? (Ekkor) Mondd ezt máskép. (12 óraker) Mi van 12 óraker? (dél.)

Olvasd tovább! (A leányok asztalt terítenek.) Kik terítenek? (A leányok) Ki terít ma? (N terít ma.) Te is terítesz? (Én nem terítek) Mikor fogsz te teríteni? (Holnap.) Hol terítenek a leányok? (Az ebédlőben.)

Olvasd tovább! (Kést, villát, és kanalat tesznek a tányér mellé.) Hová teszik a kanalat? (A tányér mellé.) Ki teszi ma a villát a tányér mellé? (N. teszi, én teszem stb.)

Olvasd tovább! (12 óraker csengetnek.) Ki csenget? Mikor csenget még a kapus? Mond ezt a mondatot máskép. (Délben csengetnek.)

Olvasd tovább! (Ekkor a növendékek az ebédlőbe mennek.) Hová mennek a növendékek? Mikor? (ekkor.) Mondd ezt máskép (csengetéskor.) Hol ebédelték ti? Hol ebédel N? Te is az ebédlőben ebédelsz? (tagadó választ.)

O. t.! (Ott az asztal mellé állnak.) Mond azt máskép! (Az ebédlőben az asztal mellé állnak a növendékek) Álljatok a pad mellé! Állj ide mellém N! Hová állnak a növendékek?

O. t.! (Egyik növendék így imádkozik: „Jó istenünk téged kérünk, áldd meg a mit adtál nekünk. Amen“) Imádkozd ezt te is N! Ki imádkozik ma? Mit fogsz imádkozni?

O. t.! (Imádkozás után jó étvágyat kívánnak a növendékek.) Mit mondanak? Mit kívánnak a növendékek? Kinek kívánnak jó étvágyat? (egymásnak és a tanító úrnak.) Mikor kívánnak jó étvágyat? Mit mondasz te?

O. t.! (Azután egyik növendék kiosztja a levest). Ki osztja ki a levest? Mikor? (azután) mond ezt máskép (Imádkozás után.) Ki osztja ki ma a levest? Mikor osztod ki te a levest?

O. t.! (A nagyobb növendékek maguk mernek.) Kik mernek maguk? Minő növendék vagy te? Mit csinálsz te is? Mond ezt máskép: maguk mernek (Maguk vesznek ki a tálból.)

O. t.! (Mindnyájan illedelmesen ülnek és esznek.) Kik ülnek illedelmesen? (Mindnyájan.) Mondd ezt máskép! (Minden fiú és leány.) Hogyan ülnek a fiúk és leányok? Ki nem ül illedelmesen? Hol ültök még illedelmesen?

O. t.! (Evésközben nem beszélnek.) Ki nem beszél? Mikor nem beszéltek még?

O. t.! (A leves után húst és főzeléket esznek.) Mit esznek ma leves után? Mikor eszitek a húst?

O. t.! (A húst maguk vágják össze. A kisebb fiúk nem tudják maguk összevágni. A nagyobbak segítenek nekik.) Kik vágják maguk össze a húst? Te is magad vágod össze a húst? Ki nem tudja maga összevágni? Ki segít a kisebb fiúnak? Ki segít neked? Minő ez a fiú?

O. t.! (Némely fiú sokat eszik.) Ki eszik sokat? Te is sokat eszel?

O. t.! (Mit szeretsz te enni?) Felelj.

O. t.! (Mi a te kedvencz ételed?) Felelj. Kérdezd N.-től: Mi a kedvencz étele? Mi a kis gyermek kedvencz étele? Mi a testvéred kedvencz étele?

O. t.! (Ebéd után ismét imádkoznak.) Kik imádkoznak? Mikor? Mit imádkoztok ti?

O. t.! (Azután azt mondják egymásnak, „Kedves egészségedre kívánom“.) Mikor mondják: K. e. k.? (Azután.) Mondd ezt máskép (Ebéd után. Evés után.) Kinek mondd még ezt: „Kedves egészségedre kívánom“? Mikor mondd ezt még? (Vacsora után, reggeli után.)

O. t.! (A leányok leszedik az asztalt.) Mondd ezt máskép! (A leányok a tányért, kést, villát kiviszik a konyhába. Az asztalkendőt, abroszt a fiókba rakják.)

O. t.! (Az evőeszközöket megtisztítják és elteszik.) Mik az evőeszközök? Mivel tisztítják meg őket? Hová teszik el?

O. t.! (Azután kinyitják az ablakokat és kiséprik az ebédlőt.) Mit nyitnak ki? Hol nyitják ki az ablakokat? Hová mennek a fiúk ebéd után? Mivel sepernek? Mit sepernek ki? Mit csinálnak seprés után? Minő az ebédlő seprés és törülgetés után? (rendes.)

Tegyétek el a könyveteket!

Következik az egész olvasmány kikérdezése, lehetőleg az olvasott mondatok alapján.

Irájátok le a mai ebédet.

Ma este irjátok le az ozsonnát!

* * *

Az ozsonna leírásánál (III. osztályban vagyunk) megtartjuk az „ebéd“ olvasmány sorrendjét. A mi az ozsonnánál nem fordul elő, azt tagadó alakban fejeztetjük ki. A házi (vagy iskolai) feladvány körülbelül ez lesz:

Az ozsonna.

Délután négy órakor ozsonnálunk. Ozsonnakor nem terítünk asztalt. Nem teszünk evőeszközt az asztalra. Négy órakor is csengetnek. Mindnyájan az ebédlőbe megyünk. Ozsonnakor is az asztal mellé állunk. Ekkor nem imádkozunk. N. kiosztja a kenyeret. Mindnyájan ülünk és eszünk. Evés közben néha beszélünk. Kenyér után mást nem kapunk. A kenyeret nem vágjuk össze. Ozsonna után nem imádkozunk. Ozsonna után nem szedik le az asztalt. Ekkor nem nyitják ki az ablakokat és nem seprik ki az ebédlőt stb.

Milleniumi gyűlésünk ügyéhez.

Milleniumi gyűlésünket illetőleg a következő két okmány közléstételét látta az előkészítő-bizottság szükségesnek:

Tekintetes

Scherer István úrnak

a budapesti I. ker. tanítóképzővel kapcsolatos siketnéma-iskola vezetőjének

13,199 sz.

A f. é. február hó 20-án kelt felterjesztésére, melyben a magyar siketnéma-tanítók által tervezett millenáris gyűlés érdekében erkölcsi és anyagi támogatást kér, értesitem Tekintetességedet, hogy tekintettel azon körülményre, miszerint a millennium alkalmával tartandó országos és egyetemes jellegű tanügyi congressuson az emberbaráti oktatás és nevelés ügyének tárgyalására külön albizottság szervezése iránt intézkedés történt: egy külön millennaris siketnéma-tanítói congressus tartását annál kevésbé tartom szükségesnek, mivel egyrészt erre födözettel nem rendelkezem, másrészt pedig az összes hazai emberbaráti intézetek tanulmányozása már a congressus előtt elrendeltetvén, a hozzám érkező javaslatok alapján szükséges intézkedések egy szakemberekből alakítandó tanács javaslatai alapján külön congressus megtartása nélkül is keresztül vihetők. — Budapest, 1895. ápril hó 11-én. A minister helyett: Zsilinszky, államtitkár.

Nyilatkozat.

Alólirottak, mint a magyarországi siketnéma-tanítók milleniumi gyűlését előkészítő-bizottság választott tagjai, hivatkozással a Nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magyar kir. Miniszterium 1895. évi ápril hó 11-én 13199 sz. magas ren-

deletére, azon meggyőződésben vagyunk, hogy tervezett gyűlésünk megtartása teljesen feleslegessé vált, miután a magas miniszterium ezen rendeletében fontos kérdéseink megoldása megígértetett. Ez okból megköszönve kartársainknak belénk helyezett bizalmát, előkészítőbizottsági tagságunkról ezennel lemondunk.

Budapest, 1896. február hó 15-én.

Scherer István

az előkészítő-bizottság elnöke.

Schäffer Károly, Berinza János, Borbély Sándor

az előkészítő-bizottság tagjai.

Egyesületi ügyek.

A „Siketnéákat gyámolító egyesület“ igazgató-bizottsága f. é. január hó 24-én tartott gyűlést Rakovszky István államszámszéki elnök elnöklete alatt. A gyűlés fontosabb tárgyai voltak:

Titkár jelentése arról, hogy a budapesti közuti vasuti társaság Jabukovics Mária siketnéma leány tanuló részére egy 5 frtos jegyfűzetet állított ki. — Hevesi Bischitz Dávidné úrnő 200 frtot küldött gerenthi Hirsch Mór báró alapító tagsági járuléka fejében. Nevezett úrnőnek közbenjárásáért az elnökség részéről köszönő irat küldetett. — A temesvári siketnéma-intézet felügyelő-bizottsága megköszönte a nyújtott 50 frt segélyt s kérte az egyesület további hathatós támogatását. Ugyancsak köszönő iratot küldött Feldmann Arnold újpesti tanító is, ki egyuttal jelentette, hogy a nyújtott 50 frt segély összeg fejében Blau Géza vagyontalan gyermeket részesíti ingyen tanításban. — A lottóigazgatóság elutasító végzést küld az egyesület azon irányban előterjesztett kérelmére, hogy a jövőben esetleg rendezendő államsorsjáték jövedelmében való részesedés céljából az egyesület is előjegyzésbe vétessék. Az elutasítás oka az, hogy a legutóbb rendezett államsorsjáték jövedelmében a kolozsvári és aradi intézetek tetemes segélyben részesültek s így nincs kilátás arra, hogy hasonczélra a legközelebbi jövőben segély nyújtassék. — Debreczen város alapító, Csépa község pedig pártoló tagokul lépnek be az egyesületbe, ezekkel az egyesület tagjainak száma 596 rendes, 51 pártoló és 142 alapító.

Dr. Szabó József pénztárnok útján és közbenjárására özv. Blaskovich Miklósnő úrnő 450 frtot adományozott az egye-

sület alapja javára. Ugy nevezett úrnőnek, valamint a pénztárnoknak a bizottság jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét. — Az ezredéves országos kiállításon az emberbaráti tanintézetek számára építendő külön pavillon felállítási költségeihez az egyesület 45 frttal járul, mely összeghez Rakovszky István elnök 5 frtot téven, az 50 frt összeg elküldetett a kiállítás igazgatóságának. A bizottság elhatározza, hogy miután a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz benyújtott emlékiratban is feltüntetett legsürgősebb teendő, a siketnéma-tanítók képzése rendeztetett s így kilátás van arra, hogy a legközelebbi jövőben a tanító-hiány — az új iskolák létesítésének ezen legfőbb akadálya — megszűnik, elérkezettnek látja az időt arra, hogy a vidéki iskolák létesítésére irányuló kezdeményezés újból megindíttassék. Felkéri és felhatalmazza a bizottság az elnökséget, hogy ebben az irányban az intézkedéseket belátása szerint személyes érintkezés, vagy levelezés útján indítsa meg. Együttal kíváncsnak mondotta a bizottság, hogy ezen létesítendő iskolák támogatására fiók-egyesületek alakíttassanak. A bizottság még két kiválóan fontos tárgy fölött folytatott beható eszmecserét, a mely tárgyakra lapunk egyik legközelebbi számában még visszatérünk.

A siketnémák bálja.

1896. január 25.

Ebben az évben is rendeztek a siketnémák bált. A mult év sikerén felbuzdulva szintén színielőadással kapcsolták össze. Az előadás tárgya „a tékozló fiu“ volt, melyet ügyesen vontak össze, azokat a főbb momentumokat emelvén ki, a melyek a cselekmény megértésére tartoztak. A szereplők voltak Sugár Regina és Pollák Teréz k. a., Breisach Emil, Neuschloss Gyula és Tannenbaum G urak. Mondanunk is felesleges, hogy az előadás oly összevágó, oly jeles volt, hogy nem csak a siketnémák, de a halló közönség is élvezetet talált benne. Nem dicsérjük a szereplőket külön s külön, de azt ki kell emelnünk, hogy ilyen irányu ténykedéseikkel nagyban hozzájárulnak sorstársaik művelődéséhez.

A mulatság erkölcsi sikerével ezuttal is igen meg lehetnek elégedve az „Egyetértés“ társaskör tagjai. Ha az anyagi siker várakozásaikat nem is elégítette ki, ezt ne tekintsék okul arra

nézve, hogy jövőben visszavonuljanak. Tekintsék azt, hogy szereplésükkel, esetleg tágabb körre kiterjeszkedő működésükkel saját sorstársaik ügyének népszerűsítéséhez járulnak hozzá, mert minél többször nyílik alkalmuk a nagy nyilvánosság előtt mutatni be azt, hogy nevelés és tanítás által mivé lehetnek, annál hamarabb fog a nagy közönség tudatára ébredni annak, hogy iskoláztatásuk érdekében áldozatot hozni is érdemes. Az „Egyetértés“ kör missiót teljesít e tekintetben, töltse is be missióját.

—r. —n.

Külföldi szemle.

A siketség gyógyítható! „L'Alsace“ című francia lap szerint van Párisban egy gyógyintézet siketségben, torok- és orrbajokban szenvedők számára, mely intézetben bámulatos eredményeket érnek el. A fenti lap számos aláírással ellátott levelet közöl, melyekben a meggyógyultak a legnagyobb hálával emlékszenek meg Drouet intézetéről. Az összes kliensek nagykoruak voltak s csak későn veszítették el hallásukat. Így az egyik hölgy átlukadt dobhártyája miatt, egy másik meghülés folytán siketült meg, egy harmadik hallása annyira tönkre ment, hogy a füléhez tartott zsebórának ketyegését sem hallotta meg. Mind a három teljesen meggyógyulva hagyta el az intézetet. A gyógyítás módja ismeretlen.

Külön isteni tisztelet siketnémák számára. Halleban a hó minden első vasárnapján külön isteni tisztelet tartatik a felnőtt siketnémák részére. Eddig a felnőttek a növendékekkel együttesen voltak jelen a misénél.

Új tankönyvek. Vatter János és Streich Frigyes új bibliai könyvet bocsájtottak ki: „Biblische Geschichten für evangelische Schulen“ czímen. C. Hollenweger is vallástani könyvet szerkesztett: „Evangelisch-lutherisches Religionsbuch, Biblische Geschichten mit Beziehung zum Lernstoff im Katechismus“ czímmel.

Vegyések.

A II. Országos és Egyetemes Tanügyi Kongresszus elnöksége szíves tudomására hozza az érdeklődőknek, hogy a tagok kedvezményekben részesülnek és pedig: 1. Utazásnál a vasuton: (3-ad osztályu jegy a 2-dikra, fél 2-od osztályu jegy a 3-dikra. 2. Lakást illetőleg: (közös teremben elfüggönyzött ágy teljes felszereléssel napi 30 krajczárért és a tisztogatási díjért; deszkafallal elkülönített szobák egyenkint 60 krajczárért és a tisztogatási díjért.) 3. Kiállítás látogatásánál: (5 jegyből álló füzet 5 korona helyett 2 koronáért.) 4. Étkezésnél. — A kedvezmények ügye egyébiránt még csak ezután fog részletes tárgyalásra kerülni s reményli a rendező-bizottság elnöksége, hogy sikerülni fog az említettekén kívül egyéb kedvezményeket is kieszközölni. Tisztelettel tudatja továbbá az elnökség, hogy a jelentkezések határideje még nem záródott le. Kéri az elnökség a tanítókat, tanárokat, kisdédóvokat s általában az érdeklődőket, hogy *Mauritz Rezső* igazgató úrnál, a bizottság pénztárosánál, (Budapest, Lovag-utca 18., főreáliskola) a 2 frt tagsági díj beküldése által mielőbb jelentkezni szíveskedjenek.

Ezer tanférfiu és tanítónő fénynyomatu arczképe jelent eddigélé meg a „*Magyar tanférfiak és tanítónők ezredéves albumában*“, a szerkesztőség tehát nemcsak elérte, hanem túl is haladta a kitűzött czélt, ámbár még mindig sok jeles tanerő van felszólítandó. Ez a váratlan mérvü részvétel okozza, hogy a művet 1895 végén nem lehetett befejezni. E díszműnek könnyebb megszerezhetése végett a kiadóhivatal a legmesszebbmenő kedvezményeket nyújtja a 9 frt előfizetési díj törlesztésében most, midőn a második nagy kiadás munkálatai folynak. A szerk. és kiadóhivatal most már *Nagyváradon* van s még nagyobb méretekben fogott hozzá a mű befejezéséhez. Minden megkeresés Vaday József községi tanító, főszerkesztő czímére intézendő.

Hangverseny a siketnémák javára. Az I. ker. polgári kör február hó 1-én a budai siketnéma-intézet szegénysorsu növendékeinek felsegélyezésére hangversenyt rendezett, mely e czélra 54 forintot eredményezett. Ez összeget a kör vigalmi-bizottsága az intézet vezető-tanárának adta át, hogy abból a szegénysorsuak számára a népkonyhában az ebéd, a lóvasuton s villamos vasuton a jegy árát fedezze. Az esetleg fenmaradó összegen ruha fog vásároltatni. E jótékony adományért a kör vigalmi bizottságának ez úton is meleg köszönetét fejezi ki az intézet vezetősége.

Az iskola szerepe a socialismus beteges kinövésének megakadályozásában. E czimen füzet érkezett be hozzánk Bökényi Dániel tollából. Szerző a socialismust az egészséges fejlődésre nézve jónak látja s csak elfajulását tartja

veszélyesnek, mi ellen a szellemi szegénység megszüntetésével vél legjobban küzdhetni, a mi nemcsak a sajtó és kultúra, hanem az iskolának is feladata. A füzetben szerzőnek a millenniumi kongresszus előkészítő bizottságához intézett javaslata is foglaltatik, melynek pontjaiból a 7-iket emeljük ki. „Ne a magyar nyelv tanításában elért sikereiért jutalmaztassék a tanító, hanem a nép anyagi, értelmi és közegészségi állapotainak és valamely erkölcsi ténynek, pl. részegeskedésről való leszoktatás, gyümölcsészet megkedveltetése, állatvédelemnek meghonosítása, gazdasági állapotok javítását célzó bankok létesítése, az iskola beléletét érintő kedvező körülmények (szegény tanulók segélyezés ügye, a vagyonosabbak tanügyet pártoló készségének megnyerése iskolai alapoknak létesítése és szervezési arravalóság) legyenek azok az érdemek, a mikért a tanítónak magasabb helyről az igazi elismerést és jutalmazást kiszolgáltathatják.“

A Liszt Ferencz Zeneművész Kör kezdeményezése folytán 1896. év július havában, hazánk ezeréves fennállásának ünnepé alkalmából Budapesten országos zenész-kongresszus fog tartatni, még pedig az orsz. és egyetemes tanügyi kongresszus keretében.

A Liszt Ferencz Zeneművész Kör tehát teljes bizalommal fordul Magyarország összes zenei testületeihez, zeneintézeteihez, zeneművészeihez és zenekedvelőihez azzal a kéréssel, hogy őt nagyjelentőségű vállalkozásában támogatni szíveskedjenek.

A társaságnak két módja van: az első az, hogy minél többen iratkozzanak be a kongresszus tagjaiul.

A második pedig az, hogy minél számosabban akadjanak, a kik a zeneművészetet általában, különösen pedig a hazai zeneművészetet érdeklő kérdések fölvetésével, erre vonatkozó előadások tartásával, indítványok tételével stb. a kongresszus tárgyalásainak anyagot szolgáltatnak. A fölvetendő és megvitatandó kérdések lehetnek vagy szorosabb értelemben vett művészeti, vagy zene-paedagogiai kérdések.

Felkérjük tehát mindazokat, a kik a magyar zeneművészek érdekeit szívükön viselik, hogy a zenész-kongresszus tagjaiul a 2 frt tagsági díj beküldése mellet az alólírt titkárnál a kör helyiségeiben (Andrássy-ut 24. sz.) 1896. évi márczius 31-ig jelentkezni szíveskedjenek.

Hasonlóképen felkérjük mindazokat, a kik a kongresszuson előadást kívánnak tartani, hogy annak szabatosan körülírt tárgyát az előadó nevének, állásának és lakásának pontos megjelölésével a föntebbi határnapig szintén a titkárnál jelentsék be.

Az országos zenész-kongresszus előkészítő bizottsága: *Szentirmay Elemér*, biz. elnök. *Antalik Károly*, titkár.

Felhívás Magyarország tanítóegyesületeihez s tanítóikhoz. Péterfy Sándor nevét a magyar tanítószág szívébe zárva hordja, mert ő is szívén viseli a tanítók ügyeit s bajait.

Péterfy Sándort a tanítók „atyának“ szokták nevezni, mert életének, munkásságának javát a tanítók özvegyei s árvái könnyei felszáritásának, a nyomorban sinylődő tanítótársaink szenvedései enyhítésének szentelte. A tanítói köztevékenységben, az egyetemes gyűléseken, mindig az ő nevét látjuk elől ragyogni, munkás vezető és szervező kezét ott, a hol csak a népoktatás s a tanítóság érdekeiről volt szó. fáradhatatlanul hatni s működni. Most, a mikor Péterfy Sándor életében nyugalomba vonulása folytán nevezetes változás állt be, megragadjuk az alkalmat s gondoskodni kívánunk képmásának művészi megörökítéséről. Hadd lássa, ismerje még az utókor is Péterfy Sándornak, a tanítók jótevőjének, a tanítói közszellem s idealizmus eme inkarnációjának nemes alakját, arcvonásait! A közadakozásból készitendő életnagyságú képet egyelőre a fővárosi tanítók valamely közhelyén, egykor pedig a felépitendő Tanítók Házában szándékozunk elhelyezni. Az esetleg fenmaradó összeget, mint a Péterfy Sándor nevét viselő alapítványt, a Tanítók Házához fogjuk csatolni. Minden egyesület a saját kebelében fogja eszközölni a gyűjtést s az egyesületek elnökségeit kérjük, hogy a begyűlt összeget szíveskedjenek mielőbb, de legkésőbb a f. é. *junius elejéig* — lehetőleg egyszerre — Kurz Sámuel fővárosi ág.-ev. tanítóhoz, bizottsági pénztároshoz (Budapest, Erzsébet-tér 12.) elküldeni.

Budapest, 1896. január 2-án.

Az ünnepélyt rendező bizottság tisztikara:

Somlyay József,
elnök.

Nagy László,
jegyző.

Kurz Sámuel,
pénztáros.

Hajós Mihály,
jegyző.

Megjelent

és

a „Kalaus“ kiadóhivatalában megrendelhető:

A siketnéma-oktatás és nevelés kézikönyve.

Siketnéma-tanítók és tanügybarátok számára
írta

Scherer István.

A mű tartalma:

I. rész.

A siketnémák élet- és lélektana.

II. rész.

A siketnéma-oktatás története.

III. rész.

Phonetika. A beszédszervek és azok működése

IV. rész.

A siketnéma-oktatás módszertana.

A könyv ára 1 frt 50 kr. Ez összeg előleges beküldésével a
példányok bérmentve küldetnek meg.

Ugyancsak a „Kalaus“ kiadóhivatalánál
rendelhető meg a következő tankönyv:

A siketnémák tárgyi és alaki nyelvoktatása

Scherer István
Budapest.

Irták:

Berinza János
Vác.

I. fok.

Előkészítő nyelvoktatás

az I. iskolaév számára . . . . . 10 kr.

II. fok.

Gyűjtő nyelvoktatás.

A II. iskolaév számára . . . . . 20 kr.

A III. „ „ . . . . . 30 kr.

A IV. „ „ . . . . . 40 kr.

Tömegesebb megrendelésnél s az összeg előleges beküldésével a példányok bérmentesítettnek.

Bichler I. könyvnyomdája, Budapest, III.